

Kela Kvam 1931 - 2019

Mindeord

Den 14. juli døde Kela Kvam, der i næsten 30 år – fra 1974 til 2001 – var professor i Teatervidenskab, som faget hed dengang. Hun blev 88 år.

Da det er 18 år siden Kela lod sig pensionere, er det en begrænset del af instituttets nuværende medarbejdere, der kendte hende personligt. Flere har nok stiftet bekendtskab med hendes forskning – om Strindberg, europæisk avantgarde teater, Max Reinhardt, tysk og dansk arbejds-teater i mellemkrigstiden, dansk gruppeteater og ikke mindst biografien om den store teaterkvinde Betty Nansen. Kela var også medforfatter og -redaktør af tobindsværket *Dansk Teaterhistorie* og leverede mange bidrag til såvel *Dansk Kvindebiografisk Leksikon* som *Gyldendals Teaterleksikon*. Ganske mange teaterstuderende kender desuden til hende via festskriftet *Sceneskift*, som vi på faget bruger som bogpræmie ved enhver given lejlighed.

Kela var magister i både litteratur og teater. I forhold til traditionen fra fagets første professor, Torben Krogh, der netop distancerede sig fra litteraturforskningen og nærmest satte en ære i udelukkende at forholde sig til opførelser og ignorere de dramatiske forlæg, kunne man sige, at hun havde flirtet med fjenden. Det betød til gengæld, at fagets vordende dramaturger fik styr på verdensdramatikken.

Kela kom fra et doktorat på dansk i Odense til et lille fag, hvor de fleste af hendes kolleger havde været hendes medstuderende (og i øvrigt alle selv havde søgt professoratet). Det var et fag, der var splittet efter en kort visit af en svensk teaterprofessor, Ingvar Holm, der i løbet af få år (1970-72) søgte at revolutionere uddannelserne i sociologisk retning. Kela's helt store fortjeneste var, at hun både kunne bygge videre på traditionen fra Torben Krogh og samtidig fortsætte de nye takter, der var startet med Ingvar Holm. Men det skete ikke uden kamp (det var jo årene post '68). At Kela oftest stemte sammen med de revolutionære studerende i studienævnet, gjorde ikke problemerne mindre.

Kelas undervisning var i høj grad knyttet til hendes forskning, og som studerende blev man inddraget ikke blot i kildehåndteringen, men også i fremskaffelsen af kildemateriale gennem interviews og andet opsøgende arbejde.

Det var karakteristisk, at formidlingsdimensionen havde høj prioritet. I midten af 70'erne var det et særsyn, at en professor havde så meget tillid til sine studerende, at hun satte dem til lave udstillinger og holde foredrag for organisationer, lave skoleradio og -TV (det gik godt nok i vasken pga. censur, men det er en anden sag) og organisere festivaler og udenlandske gæstespil. Et sådan åbning mod omverdenen var det pæne universitet ikke gearet til, og der kom bestemte henstillinger fra Frue Plads om at indstille den udfarende virksomhed.

Medvirkende var måske også, at udstillingen om gruppeteater på Frederiksberg Rådhus (1975) – med plakater om stykker om sex-oplysning, kostumer fra Solvognens julemandshær og ikke mindst en stor anti-EF-blæksprutte – fik Erhard Jacobsen fra Aktiv Lytterkomité til i sin telefonavis at kalde hende ”den ræverøde teaterprofessor”.

Mindeord

Et andet barn af den megen aktivitet omkring gruppeteater blev *Dokumentationscentralen for nordisk gruppeteater* – et arkiv baseret på studerendes indsamling af kildemateriale ved bl.a. fotografering og båndoptagelser af forestillinger. Her findes et uvurderligt kildemateriale vedrørende 70'ernes gruppeteater, som p.t. opbevares i kældrene under bygning 21 på Københavns Universitets Sønder Campus og på et tidspunkt overdrages til Det Kgl. Bibliotek.

At åbne for verden uden for universitetet betød for Kela også at bryde med teaterfagets eurocentrisme. I slutningen af 70'erne vendte hun blikket mod Afrika og drog med studerende og filmhold til Nigeria for at opsøge (senere Nobelprismodtager) Wole Soyinka, der netop var sluppet ud af sit politiske fangenskab.

I 80'erne og 90'erne var der færre af de spektakulære udadvendte aktiviteter, men ikke nødvendigvis mindre aktivitet. Det blev til både stiftelsen af Foreningen Nordiske Teaterforskere og tidsskriftet *Nordic Theatre Studies* samt flere internationale konferencer på Teatervidenskab (bl.a. et Strindberg-symposium og et marionetteater-seminar). Det teaterpolitiske engagement blev desuden til realpolitik, da Kela af kulturministeren blev placeret i Teaterrådet og senere i Kulturministeriets teaterlovrevisionsudvalg. Og på uddannelsessiden blev der på forsøgsbasis indledt et samarbejde med Statens Teaterskole. De studerende fra hendes senere år husker Kela for hendes altid opdaterede viden, skarpe iagttagelser og til tider bidske humor.

Som pensionist nød Kela sit otium. Hun slap imidlertid ikke forskningen og arbejdede på en bog om *The Federal Theatre* – et fremsynet amerikansk aktiverings- og publikumsudviklingsprojekt under New Deal. Provokere kunne hun stadig: for et par år siden affødte hendes kronik i *Information* om Roosevelts *Works Progress Administration* hele 66 kommentarer.

På vegne af lærerkollegiet ved Teater- og performancestudier

Karen Vedel og Stig Jarl